

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

ABONAMENTE:

P în 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Munca și cruțarea.

În ori ce stare socială s'ar afla omul, și de ar fi cult ori necult, bogat sau sărac, munca și cruțarea sunt două însușiri atât de prețioase încât fără de ele nu poți ajunge la mulțămire și la fericire.

De aceea toți acei, cari cred că bogăția fericește pe om, se înșeală, când se nisuesc a și-o câștiga cu ori ce mijloace, și pe ori ce căi artificiale; dar se înșeală peste tot și la cas când le succede a se îmbogăți chiar pe căi drepte și cu mijloace oneste.

Tot așa se înșeală și nu judecă drept, nici cei cari cred că, sărăcia sau lipsa este o stare nefericită. Pentru că bogăția și sărăcia sunt două stări, deși opuse una cu alta, totuși așa de aproape, încât nu le poți lua de bașă la fericire ori nefericire.

În viața de toate zilele de câte ori nu ni-să dă ocaziunea să vedem cum din bogați mari, într'un moment dat se fac săraci lipiți pământului, și cum din săraci reci, se fac bogătați cu averi la cari nici când nu au visat.

Adevărul e, că omul nici când nu e nici bogat nici sărac. Nu aduce nimic cu sine când se naște, și nici nu duce nimic din viață când moare.

Averea și neaverea sunt numai stări, cari influențează asupra vieții, și o fac numai la părere plăcută ori neplăcută.

În realitate deci aceste sunt numai stări trecătoare și fără preț.

Față de acestea munca și cruțarea sunt cele mai constante mijloace de a trece prin viață în mod mulțămit.

Prin muncă continuă, spiritul și corpul e ocupat, eară prin cruțare, ființa omului e asigurată pentru ori ce even-

tualitate, și așa totdeauna e în stare de a fi indestulit și fericit.

Lenea și nelucrarea, nu numai că nu stau în legătură cu cruțarea, ci sunt stările cele mai nefericite, cari duc pe om la păcate, și chiar la peșire; sau la o stare de trântor, ori vultur răpitor, cari trăesc din sudoarea altuia prin șiretlic și înșelătorie.

Să ne ferească D-zeu neamul de astfel de ființe nefericite, și în schimb să ne dea fii onești, muncitori și cruțători, cari inzestrați cu însușirile și rezultatele cele frumoase ale muncii și cruțării, să ne facă un popor mândru și fericit!

Adevărata fericire însă nu vine dela oameni, ci dela D-zeu; după cum se și zice: omul propune, D-zeu dispune. De aceea, pe lângă muncă și cruțare să mai recere iubirea de D-zeu și a deaproapelui nostru, și păzirea cu sfințenie a poruncilor și legilor. Și aceasta recerință trebuie să se adeverească prin fapte, și nu prin gură și vorbe, după cum făceau fariseii.

În limba latină se exprimă ceia ce voim și noi să zicem pe scurt: »Ora, et labora«, adică: roagăte și lucră!

Activitatea noastră economică.

De o activitate economică sistematică în sensul strict al cuvântului abia poate fi vorbă la noi.

Adevărat că plugarul nostru lucrează și stăruie mereu pentru îmbunătățirea agriculturii sale în special, și a situațiunii sale economice în general. Dar în această lucrare și stăruință a sa nu e ajutat indestul de factorii cari ar putea să grăbească și să dea avânt sfertărilor sale.

Dacă privim ce și cum se lucrează din partea factorilor din comună, vedem că abia ici-colea se observă câte o

mică mișcare pentru ameliorarea economică.

Din școalele noastre nu credem să fie 5% cari să lucreze sistematic și în direcție practică pentru ameliorarea agriculturii sateanului nostru; nici barem grădina școlară nu e cultivată ca model pentru grădinile din comună, cari în cea mai mare parte sunt cu totul neglijate. Cu atât mai puțin poate fi vorba de o ameliorare, prin școală, a agriculturii în general: a culturii agrilor, fânețelor, pășunilor, viilor, pădurilor, a culturii animalelor domestice, a industriei agricole, a industriei de casă, etc.

Tot așa stăm și cu acumulara puterilor individuale din comune în scopul unor lucrări mai spornice, cu puteri unite. *Tovărășii agricole nu găsim nici în proporția unui 1/2% a comunelor noastre, Reuniuni agricole românești* abia în două comitate și proporția aceasta nu este mai favorabilă nici în privința altor însoțiri, cum sunt cele pentru procurarea în comun a mașinilor agricole, pentru valorisarea produselor agricole (bucatele, laptele, vinul, poamele, lemnele etc), pentru asigurarea vitelor ș. a. multe.

Și pentru ce astfel de însoțiri sunt așa de rari și unele ne lipsesc-cu totul? Pentru că factorii culturali din comunele noastre sunt înșiși lipsiți de cunoștința condițiilor necesare pentru formarea acestui fel de însoțiri, dar sunt lipsiți în mare parte și de zelul apostolic pentru propagarea acestor însoțiri neapărat trebuincioase pentru înaintarea poporului nostru.

Vina firește nu se poate imputa numai factorilor noștri culturali din comune, preoților și învățătorilor ci și altor împrejurări. Între aceste se numără, fără îndoială, situația noastră înapoiată, și astfel încă nu destul de matură pentru asemenea înnoiri pretinse de spiritul timpului. Dar o cauză însemnată și poate cea mai de căpetenie este că nu se face o propagandă cu sistem, continuă și energică nici din partea factorilor noștri conducători, din partea autorităților noastre bisericesti școlare și din partea reuniunilor noastre de tot felii.

Cine ar putea să tăgăduiască, că

nu ar fi posibile la noi rezultate mai favorabile în privința ameliorării situațiunii noastre economice?

Fără îndoială că nime. Inițierea făcută de către Asociațiune prin secțiunea sa economică, pentru studiarea situațiunii economice a poporului nostru, înlesnirea modului de a se cualifica învățătoria noastră în privința economică, promovarea chestiei prelegilor economice pentru popor, sunt totatătea mijloace, cari vor schimba în bine situația economică a poporului nostru. Dacă lucrarea pusă la cale de Asociațiune în direcție economică va lua caracter general, dacă ea va fi energică și întreruptă, mai departe dacă Asociațiunea va fi sprijinită în lucrarea sa și de alți factori, cum sunt băncile comunele, alte corporațiunii și chiar privați cu dare de mână, — situația nefavorabilă actuală va trebui să facă loc unei stări de lucruri mai bine echilibrate.

Până acum ne-am validat aproape numai pe terenul financiar, înființând, susținând și promovând un număr mare de institute de bani. Ar fi oare imposibil să ne validăm și în alte direcțiuni? Ar fi oare imposibil să vedem răsărind în toate părțile și însoțiri de producțiune și de valorisare a produselor agricole menite să sporească avutul poporului încă și mai mult de cât institutele financiare. De sigur nu e imposibil. Și vom trebui să rupem ghița și în aceste direcții. Institutele financiare ce le avem ar putea doară să fie de ajuns. Ele au să se consolideze, precum s'a accentuat de repetite-ori în coloanele acestei reviste; și apoi cel mult dacă cele mai puternice bănci și ar crea — cum au început deja unele — filiale, eventual să înființeze mici însoțiri de credit la sate, ceea-ce

FOIȚĂ

Souvenirs de L'amartine.

— Traducere din limba franceză. —

I.

Duceam în Neapol aproape aceeași viață contemplativă ca și în Roma, la bătrânul pictor din piața Spaniei; în loc însă să mi petrec timpul rătăcind printre rămășițele anticității, umblam când pe țermurii, când pe valurile golfului de Neapol. Mă reintorceam sara la vechia mănăstire, unde mulțumită ospitalității unei rudeni a mamei mele, locuiam (ocupam) o mică chilie, din a cărei balcon împodobit cu flori și cu plante acățătoare să deschidea o privire asupra mării, asupra Vesuvulgi; Castelamare și Sorrente.

Când cerul era limpede, din balcan vedeam strălucind casa cea albă a poetului Tassa, atârnată întocmai ca un cuib de rândunică de piscul unei stânci prăpăstioase. Aceasta vedere mă fermeca. Lucirea acestei case stră-

de vr'o 5 ani a început să facă statul, cuprinzând teren tot mai vast, și cum face Cassa de păstrare săsească din Sibiu.

E tot mai greu din zi în zi a plasa la institutele noastre financiare tineretul ce ieșe din școala noastră comercială. Astfel e timpul să-i deschidem acestui tineret căi noue și teren nou de activitate. Spre acest scop însoțirile de producțiune și valorisare sunt cele mai acomodate. Tineretul ar trebui ajutat să facă praxa necesară la firme bine repute de acest fel, fie în țeară fie în alte state.

Lipsele noastre sunt nenumărate și mari ear' sărăcia în multe părți crește rapid; cu toate-că am avea mod să înlocuim aceste cu o situațiune favorabilă și mulțămitoare. În acest scop trebuie să luminăm poporul și să-i arătăm că numai în unirea bine organizată a forțelor sale residă mântuirea sa. Dar' nu numai atâta; ci trebuie să pregătim în scopul acestei organizări contingentul necesar de oameni, cari să adune și în chege forțele risipite și prin aceasta să sporească averea poporului, să păstreze pentru el ceea ce astăzi pe o cale sau alta trece în alte mâni. Pe scurt: să ne organizăm pentru o activitate economică omnilaterală și nu ciuntită cum e cea de azi.

„R. E.“

Navigatione pe Dunăre la Porțile de fer în 1903.

Față de anul 1902, circulațiunea pe canalul Porților de fer în 1903 s'a dezvoltat în direcție cu totul opusă. Circulațiunea pe canal în sus s'a urcat dela 138,466 tone la 290.633 tone; aici este dar' un plus de 71.167

lucea până'n adâncul inimei mele. Înreaminteam de acest mare bărbat, când eșind din închisoare urmărit de pisma celor mici și de clevetirile celor puternici se întoarce la Sorrente, pentru a-și găsi un loc de odihnă; mângăiere și milă și deghisat în cerșitor se îndreaptă către casa surorii sale, spre a-i încerca inima ei și să vadă dacă ea cel puțin va recunoaște pe acela, pe care l-a iubit atâta.

La prima vedere ea îl cunoaște, cu toată paliditatea feței sale, cu toată barba sa încăruntită și hainele sale sdiențuite. Ea să arunca în brațele lui cu mai multă mângăiere și milă de cât dacă l'ar fi recunoscut sub hainele aurite a curtesanilor din Ferare.

Mult timp vocea ei e nădușită prin suspinele-i dureroase; ea își stringe cu iubire pe fratele său la inimă. Li spală picioarele, îi aduce hainele tatălui lor, și pregătește un prânz împărătesc. Însă nici unul, nici altul nu să putură atinge de mănăci; petrecură ziua întreagă plângând, fără a rosti o vorbă măcar, privind duși la valurile mării și reamintindu-și zilele senine ale copilăriei.

tone, adică 51.4%, pe care l'a cauzat mai ales împrejurarea că România a transportat 72.212 tone de porumb pe Dunăre în sus. Circulațiunea pe canal în jos a scăzut din contră de la 126.676 tone la 76.681 tone; aici este dar' un minus de 46.994 tone adică de 38 la sută. Circulațiunea dezvoltată în 1903 pe canalul Porților de fer s'a urcat de la 262.142 tone, la 286.315 tone, cea ce însumă un plus de 24.173 tone. Facând o privire asupra mai multor ani putem obține următorul tablou despre dezvoltarea circulațiunii de la Porțile de fer și despre împărțirea ei între diferitele întreprinderi de navigație.

Cantitățile de marfă transportate pe vasele ce au trecut Porțile de fer au fost în tone:

	1900	1901	1902	1903
Pe apă în sus	162.900	187.744	138.466	209.634
Pe apă în jos	118.890	94.375	133.676	76.681
Împreună	281.790	282.119	272.142	286.315

Din cifrele arătate mai sus, să poate vedea că dintre ultimii patru ani, anul trecut a avut cea mai mare circulație la Porțile de fer. Având însă de vedere recolta slabă din anul acesta și interzicerea de export decretată mai întâiu de România și pe urmă, după exemplul ei, de Austro Ungaria și Sârbia, să poate prevedea cu toată siguranța, că în anul acesta, precum și în anul viitor, circulațiunea dela Porțile de fer, în loc de a să dezvolta în mod progresiv, va face un regres repede, care să va simți în bugetele societăților de navigație.

Despre acest regres ne putem face o idee, dacă cugetăm că numai din partea României a fost oprit un export, care în anul 1903 s'a urcat la 77.242 tone și la care să va adăoga oprirea exportului a celorlalte state limitrofe.

II.

Era la începutul verii, când golful de Neapol încunjurat de colinele sale, de căsuțele albe, de stâncile împodobite cu viță acățătoare și de o mare mai albastră decât cerul, să putea asemăna cu un păhar de cleștar antic, alb de spume, ale cărui margini erau ornate cu ederă și viță de vie. Era anotimpul când pescarii părăsindu-și colibele lor făcute pe vârful stâncilor și a râpelor să depărtau cu luntriile plini de speranță în largul mării și mergeau să pescuiască noaptea la o depărtare de 2—3 miluri de port până sub stâncile de Capri, Procida, Ischia și în mijlocul golfului de Goete.

Pescarii erau aprovizionati cu torțe de rășină, pe cari le aprindeau pentru amăgirea peștilor. Peștele își scoate capul afară din apă la liculirea torțelor crezând, că să revarsă de ziua. Un băiat încolăcit pe prora bărcii apleacă în tăcere torta asupra talazurilor, pe când prescarul cu ochiul său, ager caută să observe peștele, pentru a-l putea prinde cu plasa. Lumina cea roșie respândită de torțe să reflectează în brazde lungi undu-

Starea economică din Orăștie și jur.

În urma ploilor din Septembrie și Octombrie starea sămăturilor de toamnă este esecelentă. Grânele sămăntate au răsărit trumos și dau o privesc plăcută și mult promițătoare. Otavă s'a făcut cu deosebit în livezi și grădini, — destulă, economii și acum cosesc și uscă. Uscatul însă merge cu greu fiind ziua scurtă și nopțile lungi și recoroase. De asemenea s'a umplut locurile arate din vară cu rapiță sâlbatică și costreie, așa că și acestea se pot cosi și aduna ca nutreț. Lucernele și trifoiile au dat cea din urmă cositură în mod neașteptat de bun.

Continuând a ținea timpul potrivit din zilele dela începutul lui Noiembrie, putem aștepta un pășunat foarte bun, prin ceea-ce multe griji de-ale economilor cu vite multe se împrăștie și se liniștesc de un viitor mai bun.

De altfel în Orăștie s'a făcut deja câteva magazine de fân, ca la cas de lipsă oamenii să aibă unde a se provedea în de ajuns.

Tot așa auzim că s'a trimis tuturor oficiilor comunale și s'a și făcut conscripțiunea familiilor și membrilor arătându-se câte ferdele de cucuruz se recer pentru fiecare săptămână, și indicându-se pentru fiecare cap de familie și câte doi caveti pentru ca să li-se procure cucuruzul necesar — în cas de lipsă — pe așteptare.

Atragem atențiunea economilor noștri ca să fie cu încredere deplină față de aceste conscrieri și să nu le considere de speculațiuni personale ale onora și altora, pentru că în adevăr acelea

lătoare pe suprafața cea liniștită a mării, asemenea lungilor raze de lumină pe cari le răspândește luna.

III.

Eu și un amic al meu ședeam adeseori ore întregi pe stânci pentru a privi aceste lumini fantastice și pentru a pizmul viața ră-tăcitoare a acestor sermani pescari.

Ne hotărâram într-una din zile ca să legăm cunoștința cu acești pescari și să ne imbarcăm cu ei pentru a duce câte-va zile aceeași viață. Zua următoare noi și esecutarăm ceea ce ne-am propus în sara precedentă. La poalele muntelui Pansilpe unde pescarii își păstrează bărcile și plasele văzurăm un bătrân destul de robust. El tocmai imbarca uneltele sale de pescărie în (caicul) barca sa zugrăvită în colorile cele mai bătătoare la ochi. Un băiețuș de 12 ani singurul seu vislaș (lopătar) ducea tocmai în acest moment în barcă 2 pâni, o bucată de brânză de bivoliță câteva smochine și un ulcior de pământ umplut cu apă.

Aspectul bătrânului și al copilului ne

se fac la poruncă mai înaltă a stăpânirii și cu bună credință de a se ajuta toți cei cari au lipsă.

X.

Precauțiuni de luat la expedierea vinurilor.

Vinurile ce urmează a fi expediate, trebuie supuse unor îngrijiri speciale. Dacă în unele cazuri mișcările în timpul voiajului pot ameliora vinul, să nu credem că aceasta se întâmplă totdeauna, din contră de multe ori vinul plecat limpede se tulbură în timpul voiajului.

Vinurile vechi suportă de obicei destul de bine voiajurile, pentru-că ele prin deseale pritocuri s'au debarasat în deajuns de toate necurățeniile. Pe de altă parte prin învechire ele au dat probe că rezistă la boale.

Vinurile tinere sunt mai delicate și mai expuse a se tulbura pe drum. Ele conțin în exces unele principii ca: tartru, materia colorată, materii organice, care toate trebuie să se depună cu timpul. Drumul însă grăbește depunerea acestor substanțe și în consecință se tulbură. Afară de aceasta vinurile noi mai conțin în suspensiune urme de celule parazitare a căror dezvoltare poate fi favorisată prin această tulburare.

Îngrijirile de dat trebuie prin urmare să tindă pe de o parte a evita depunerea principiilor în exces, ear' pe de altă parte a anihila acțiunea microbilor.

Prima îngrijire de dat constă deci în o cleire a vinului de expedit, cu o materie de cleit a cărei cantitate

atraseră. Intrarăm în vorbă cu ei. Bătrânul începu să suridă când îi propuserăm de a ne primi ca vâslași și de a ne duce cu el pe mare. N'aveți mânițe pentru a atinge cu ele mânerul vislei, ne zise el. Mânițele albe a DV. sunt făcute pentru a purta condeiul și nu lopata.

»Suntem tineri, răspunse amicul meu, să ne încercăm norocul la toate meseriile, înainte de a ne alege vre-una. A DV. ne place, căci se face pe mare și sub cer«.

»Ai dreptate Die, replică bătrânul luntraș; aceasta meserie îți face în-ma mulțămită. Pescarul e sub scutul nemijlocit al cerului. Omul nu știe de unde vin vinturile și valurile. Rindeaua și pila sunt în mânițele mese-rișului, bogăția în mâna regelui, însă luntrea e în mâna lui Dumnezeu«.

Judecata atât de pioasă a bătrânului luntraș ne îndemna și mai mult ca să ne imbarcăm cu el. După multă opunere el consimți. Ne învoirăm ca să-i plătim câte 2 lire pe zi de fiecare pentru ucenicie și nutre-ment.

variază. După cum se știe vinurile roșii suportă un cleit cu atât mai puternic cu cât vinul este mai bogat în materii astringente. Vinurile albe din contră fiind foarte slabe în tanin trebuie să li-se dea un cleit ușor, precedat chiar și acela de o adaogire de tanin.

În general însă acest cleit trebuie făcut cu cea mai mare îngrijire. Este important mai întâiu ca cleitul să se facă la o epocă mai depărtată de momentul expediării. La expediare, vinul trebuie să fie curățit de toate corpurile streine și când îl tragem în butoaiele de expediție să fie limpede. În caz contrar vinul se tulbură din nou și atunci îi trebuie mai multă vreme până să se limpezească, mai cu seamă dacă transportul se face pe timpul căldurilor mari. Cumpărătorul crezând atunci că are a face cu un vin tulbure, necleit, îl cleiește din nou și atunci poate să fie o supra-cleire, operațiune cu destule inconveniente. Din această cauză este absolut necesar ca cleitul să se facă cel puțin cu 12 zile înainte de expedierea vinului. Dacă nu se poate face aceasta este preferabil a lăsa vinul necleit la expediere și a pune în vederea cumpărătorului ca să cleiască vinul imediat după sosirea lui.

Tulburarea provenită din cauza separării materiei colorate în exces, constituie un accident mai puțin important. Se poate însă preveni și acest neajuns, asigurându-ne înainte de plecare dacă vinul are tendință a-și depune culoarea. Expunând o mică cantitate de vin la aer într'un pahar s'au într'o farfurie, ne convingem ușor. Dacă constatăm că se formează pe fundul paharului sau al farfuriei un deposit violaceu, atunci materia colorantă a vinului se depune și

După ce am făcut invoiala aceasta bătrânul trimise pe băiat pentru a înmulți proviziunile de pâne, vin, brânză și fructe. Când se îngâna ziua cu noaptea, îi ajutarăm ca să-și împingă luntrea în apă, ne urcarăm și pornirăm.

IV.

Prima noapte a fost încântătoare. Marea era liniștită întocmai ca un lac din munții Elveției. Cu cât ne depărtam mai mult de țărmure, cu atât dispărea în întunec lumina din ferestrele palatului și a cheurilor.

Singur numai farurile ne mai arătau locul unde zace orașul. Ele îngâlbeneau din timp în timp în fața coloanei de foc care era aruncată prin craterul Vesuviului. În timp ce pescarul arunca și scoate plasa și băiatul pe jumătate adormit legăna torța sa, noi dădeam din timp în timp o împinsătura ușoară luntrei și ascultam apoi fermecați picăturile ușoare ale apei, care picura din ramele noastre, și cădea apoi în mare armonios.

(Va urma).

vinul trebuie tratat cu acid tartric înainte de expediere.

Tulbureala datorită unor ciuperci se cunoaște, ca și mai sus fiind-că vinul expus la aer se înegrește sau devine cenușiu. Indată ce constatăm că un vin este expus la tăiere, (schimbarea colorii) luăm măsuri să-l tratăm cu acid sulfuros întrebuițând pentru aceasta metabisulfatul de potasă în cantitate de 6—8 gr. la hectolitru pentru vinurile roșii și aproximativ 10 gr. pentru vinurile albe. De altfel vinul destinat expediției, va trebui pus în butoaie cu desăvârșire curate și bine afumate. Prin aceasta îi asigurăm o conservare bună în timpul transportului și o ținută bună la sosire.

Incurajarea cultivării și prelucrării cânepii și inului.

De când cu introducerea bumbacului și a joljului, cultura cânepii și inului a dat foarte mult înderēt spre marea pagubă a economiei noastre naționale. Pentru a da din nou avânt culturii și prelucrării acestor 2 plante, actualul ministru ung. de agricultură a pornit o acțiune, care o credem folositoare și poporului nostru, și pentru aceea o facem cunoscută celitorilor

Pentru promovarea cu succes a cultivării cânepii și inului legislativa — în cadrele art. de lege XIV din 1904 referitor la investițiunile de stat — a pus la dispoziția ministrului de agricultură sumele necesare.

Principiile generale referitoare la modalitatea sprijinirii din partea statului se cuprind în ordinațiunea ministerială de data 19 Iunie 1903 Nr. 5292, din care dăm următoarele:

1. Însoțirile, antreprenorii și societățile pe acțiuni, cari înființează stabilimente pentru lucrarea cânepii și inului conform condițiilor tehnice și peste tot condițiilor stabilite de ministrul de agricultură, și care se obligă a cumpăra cantitatea materialului necesar pentru prelucrarea amăsurat condițiilor stabilite apriori, — vor putea se obține un împrumut fără interese dela stat până la 50% și cel mult până la suma de K 75,000 — în scopul zidirii și aranjării stabilimentului. O anumită parte a materialului necesar pentru prelucrarea în stabilimentele ajutate de stat, se va cumpăra dela micii agricultori. Replătirea împrumutului va începe numai după 10 ani dela înființarea stabilimentului și se va replăti întreg împrumutului în cei 15 ani următori.

2. Însoțirile, care vor înființa stabilimente mai mici, vor putea beneficia de un împrumut dela stat fără a-l mai replăti până la 40% și cel mult până

la K 35,000 din suma de edificare și aranjare a stabilimentului, — dacă cel puțin jumătate din cotele întreprinderii sunt în mâna micilor agricultori; dacă însă mici agricultori dispun de $\frac{1}{4}$ a cotelor întreprinderii, suma ajutorului de stat se poate ridica până la K 50,000.

3. Comunele, însoțirile comunale și torărășiile agricole, care înființează topitoare artificiale pentru topirea cânepii și inului propuse de micii agricultori ai unei sau mai multor comune, vor putea beneficia în scopul edificării acestor stabilimente de un ajutor de stat până la 80%, cel mult K 5000. — din suma speselor necesare, dacă îngrijesc de cele trebuincioase la fundare s. e. de teritor, șuri, puterea de apă și alte nesare la întreținerea topitorii și preste tot a afacerii, dacă mai departe dovedesc că dispun de acoperirea necesară în acest scop și pe lângă prețul stabilit al topitorii se învoește fiecare agricultor al comunii.

4. La stabilirea ajutorului de stat se va lua de basă numai valoarea materiilor și mașinilor de proveniență indigenă; încât nu s'ar putea procura materii indigene, cel ce cere ajutor dela stat va trebui să justifice aceasta. Dacă întreprinderea din vr'o cauză oarecare s'ar abate dela destinația sa ori s'ar vinde, ajutorul de stat trebuie replătit.

Statul se va asigura pentru toate eventualitățile prin întabulare.

5. Ajutorul de stat se va asigura numai după-ce se va fi făcut examinarea oficială din partea statului a edificării și aranjării stabilimentului și se vor fi găsit într-o toate corăspunzătoare.

6. În stabiliment se va putea prelucra numai materialul brut din Ungaria. Aceasta dispoziție se va putea eventual schimba numai de către ministrul de agricultură de un timp hotărât.

7. Stabilimentele vor trebui să poarte evidență în limba magiară despre cantitatea de material ce întrebuițează, despre producători, despre sumele plătite producătorilor, despre lucrătorii aplicați zi de zi și despre sumele ce li se plătesc acestora, îngăduind organelor încredințate de ministrul agriculturii să controleze această evidență.

Aceste principii servesc și pe viitor de cinosură și, conform § 14 al art. de lege XIV din 1904, numai punctul 2 al ordinațiunii ministeriale sus numite a fost supus unor schimbări, încât adecă suma ajutorului de stat poate fi și mai mare de cât cea stipulată în numita ordinațiune, dacă în urma împregiurării de producțiune se cer pe seama întreprinderii stabilimente de fabrică mai mari.

Cererile pentru ajutor de stat în scopul înființării de fabrici pentru prelucrarea cânepii și inului se vor înainta de-adreptul ministrului de agricultură. În cerere vor fi a se nota expres:

a) Forma întreprinderii (antreprenor singuratic, societate pe acțiuni sau însoțire);

b) Locul destinat (comitatul, comuna, partea de hotar, eventual Nr. topografic) pentru înființarea stabilimentului;

c) Capabilitatea de lucrare a stabilimentului, sau că câte măji metrice de cânepă respective se poate prelucra într'un an;

d) La întreprinderile care nu sunt înființate pe basă societară se va arăta cantitatea materialului ce se va primi dela micii agricultori, respective proprietari între cantitatea ce se va primi dela micii și marii agricultori;

e) Tot la întreprinderile cari nu sunt înființate pe basă societară se vor arăta prețurile cele mai mici care se vor plăti pentru maja metrică și conform calității materialului ce este a se primi; (la stabilirea gradului calității se va lua de basă în locul prim lungimea materialului în stare uscată);

f) Dacă întreprinderea ar avea trebuință neapărată și de cetățeni streini, se va notifica numărul și calitatea lor cum și cât timp va avea trebuință de aceștia;

g) La fabricile ce se vor înființa pe basă societară în sensul punct 2 al ordinațiunii Nr. 5292 din 1903 e de a se notifica, că micii agricultori în ce direcție vor fi aplicați în însoțire, respective că micii agricultori în ce proporție vor figura între membri, și câte cote le sunt rezervate;

h) În fine se vor însira toate împrejurările referitoare la dreptul de apă, comunicațiune, producțiune etc., pe cari întreprinderea își bazează înființarea fabricii, cum și împregiurarea, că semifabricatul produs cum îl va valora (il va prelucra însuși în articole gata, în țeară, eventual il va încredința pe mai departe comerțului);

i) Planurile detaliate de zidire și aranjament ale fabricii, preliminarul de spese și descrierea operatului;

k) La fabricile ce sunt a se înființa pe basa dispozițiilor pentru societățile pe acțiuni, sau ale însoțirilor, se va alătura și regulamentul de organizare.

La înființarea de topitoare independente ajutorul de stat se pune în prospect numai unde cultivatorii s'au obicnuit deja și doresc a lucra însuși cânepa sau inul; fără topitoare artificiale însă numitul ram de producțiune nu s'ar putea îndeplini rațional și cu folos.

(Va urma).

NOUȚĂȚI

Duminecă în 30 Octombrie n. a. o. s'a sfințit edificiul școlii populare gr.-or. rom. din Mada. Actul sfințirii a fost condus de protopresbiterul tractual P. O. D. Vasile Domșa, asistat de preoții Octavian Săbău din Bozes, Basiliu Godean din Ardeu, Iosif Bogdan parochul locului și Ioan Popovici din Gelmar, s'a terminat cu o predică ocazională adresată poporului și a parochului cari a zidit această școală. Au urmat apoi petrecere populară și prânz la casele vrednicului preot Iosif Bogdan, carele într'un timp scurt și în acest an rău economic ajutat de bunii lu parochieni au lucrat în regie proprie un edificiu școlar sorăpunzător ce valorează peste 4000 coroane. Laudă lui și bravilor săi parochieni.

Sămânță de lucernă și trifoiu. Se atrage atențiunea celor cari au sămânță de lucernă și trifoiu spre vânzare, și cu deosebire acelor cari se ocupă special cu producerea acestor felii de semințe, că anul acesta a fost excepțional de rău pentru producători și se prevede că prețurile vor fi mari și sămânța căutată. De bine înțeles, că numai sămânța curată și liberă de mătăsă se poate pune în circulațiune de vânzare. Cei cari au astfel de sămânțuri li-se recomandă a o trimite bine curățită magazinul de plumbare în Cluj la adresa: Erdélyi Gazdászati egylet here magisztrátó raktár, dela a cărui secretariat se pot lua informațiuni mai de aproape în privința plombarii.

Liturgie românească în Fiume. Ni-se scrie din Fiume: În 27 Oct. st. n. fiind în serviciu în „Punto franco”, adică la linia de frontieră, ce desparte orașul Fiume de Port ved trecând un preot, care mă sa'ută și trece afară din Porto franco; eu crezui, că este un preot sârbesc; îl agrăesc pe românește și densusul imi răspunde tot pe românește. L'am întrebat, că unde călătorește? Imi povestește că e trimis de Inalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețian de a cerceta și a mângăia pe dreptcredincioșii ereștini, cari se află peste Ocean (America). Imi arată documentele subscrise de însași Excelența. Sa făcute în trei limbi, română, maghiară și germană. Domnul preot Zaharia Oprea a fos la mine acasă în casarmă di Finaza, am prânzit laolaltă; i-am spus că astăzi este Preacuvioasa Paraschiva și este sârbătoare gr.-or. și îi mai spun, că în Fiume se află și o biserică gr.-or. sârbească; după prânz la 3 și jum. ore ne-am prezentat la domnul protopresbiter Sava Cassanovich, ca domnului preot să-i permită ca Vineri dimineața dela 7 ore să servească liturgia și sfințirea apei, ca pe creștinii cei veniți cu densusul în număr de vre-o 200 Români, să-i binecuvinteze în credința Domnului nostru Isus Christos. Cu actele făcute de Exelența Sa legitimat, că densusul este preot gr.-or. român și dl Protopop

Cassanovich ea dat voie ca Vineri în 28 Oct. st. n. să țină serviciul divin în limba română. Acest serviciu a durat dela 7¹/₂—9¹/₂ ore; a asistat public destul de frumos; a fost prezent și d-l protopop. Cred că acest serviciu divin a fost pentru prima dată în Fiume ce s'a ținut în limba română. Am mulțumi foarte frumos d-lui protopop de concesiunea dată. Cu d-l preot Oprea am fost și în cimiterul comun care pot zice că este cel mai frumos din Ungaria. Să nbată d-sa a plecat către America. Alexe Boieriu funcționar de finanță.

Mașină americană de tăiat tului de cucuruz și de sfărâmat ciocanii, alegându-se boambele la o parte și nutrețul la altă parte după cum vestisem și noi după gazeta economică din Cluj, se pune în funcțiune și se expune la vedere publică în zilele acestea la moșia baronului Kemény József din Marosnémeti p. u. Deva. Mașina aceasta e sistem „Sredder” și cei doritori de a o vedea sunt bineveniți la numitul proprietar.

Costumul național la expoziția agrară română. Dumineca viitoare se vor face la expoziția agrară din București două frumoase concursuri, organizate de societatea agrară. Primul concurs va fi pentru cele mai frumoase costume naționale românești, ear' cel de al doilea pentru executarea diferitelor danțuri naționale. Prefecții de județe au fost rugați să trimită la expoziție câte un bărbat și câte-o femeie din județele lor, ibrăcați în portul din localitatea lor respectivă. — La concursul de lăutari, ținut Dumineca trecută, a obținut medalia de aur taraful lui Nișulescu.

Inmormântarea lui N. de Șustai s'a făcut Duminecă la oarele 10¹/₂ în Zărnești, după dorința repausatului ca să fie așezat pentru vecinica odihnă lângă soția sa. Corpul regretatului președinte de tribunal a fost transportat încă de Sămânță dela spitalul civil din Brașov la capela din Groveri cu muzică și în asistența elevilor dela școalele secundare române și a corpului didactic. Părintele protopop Baiulescu a săvârșit aici prohodul, ear' d-l profesor Andrei Bârsan a rostit un discurs. De aici s'a transportat apoi Duminecă la Zărnești. Repausatul a lăsat întreaga sa avere (vr'o 50—60,000 cor.) bisericeii sf. Adormiri din cetate, cu scop de a se da burse la elevii săraci și sărguincioși.

Despăgubirile Rușilor către pescarii englezi. Ziarul „Daily Express” primește din Petersburg știrea că Rusia este dispusă să plătească două milioane și jumătate de ruble, ca despăgubire pescarilor dela Hull.

Fanfara gimnasiului român din Brașov. În urma unui conclud luat în anul trecut școlar s'a înființat cu începutul acestui an la școalele medii gr.-or. rom. din Brașov o fanfară (muzică instrumentală), făcându-se comanda instrumentelor de alamă necesare pentru o fanfară completă (22 bucăți) la una din cele mai renumite firme din Boemia

Instrumentele, din cari o parte au sosit deja costă laolaltă aproape 1000 cor., care sumă va fi acoperită parte din banii întrați și necheltuiți cu ocaziunea excursiunii școlare științifice din vara trecută la Constanța, parte din fondul disponibil al societății de lectură a studenților gimnasiali. Alaltăeri s'au început deja orele de instrucție sub conducerea unui membru al muzicii orășenești din loc.

Dorim studenților noștri mult spori și succes în munca lor laudabilă pentru înființarea acestui fanfare, care va procura în viitor nu numai lor, ci și prietenilor școlii noastre centrale și în genere publicului românesc multe momente plăcute. >G. Tr.<

Fructele din grădina Palatului Windsor.—În anul acesta a fost o recoltă abundantă de fructe în grădina regală a Angliei dela Windsor. Până acuma s'au recoltat 2000 kgr. fragi, adică mult mai multe decât sunt necesare pentru masa regală. Din această cauză cea mai mare parte din fragile culese în grădina palatului au fost vândute în piață. Același lucru s'a întâmplat și cu cireșele și cu căisele; de asemenea picrsecele n'au fost mai puțin abundente.

Faimoasa viță care se află în grădina Cumverland Lodge, are anul acesta 2000 ciorchini de struguri, pronunțând astfel o recoltă frumoasă.

Florile și fructele conservate prin frig. — Amicii florilor și ai fructelor nu vor să rămână mai pe jos ca amatorii de carne. Actualmente ei le împrumută procedurile frigorifice pentru a întârzia înfloritul liliacului mărgăritarului, al garioafelor, al azaleelor sau pentru a conserva piersecile, prunele și celelalte fructe.

Aceste fructe trebuie culese puțin înainte complectei lor maturități, și apoi odată înghețate, să treacă dela aceasta temperatură scăzută la temperatură ambiantă încet și gradant. Merele se pot conserva prin frig până la 2 ani. Câteva sărbătoriri le trădează atunci că ele au trecut de coapte.

Un arbor de 6000 de ani. — Piramidele egiptene, care erau considerate până astăzi ca obiectele cele mai vechi din lume, par a fi definitiv bătute de un arbore din Mexic, pe care naturalistii îl extimează la vârsta de 6200 ani.

Se cunoașteau deja arbori de 2000 de ani, de 3200 ani și chiar de 4000 ani, cum este baobabul de Africa centrală, zis și baobabul lui Humboldt, pe care acest naturalist îl considera ca fiind cea mai veche din lume.

Ciprul de Chepultepec din Mexic, care acum se consideră ca decan, are 40 metri de circumferință.

Fără nici un reclam crucea sau steaua dublă electro-magnetică a dlui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utca 42/G. a devenit renumit în toate părțile lumii.

Foarte mulți după folosirea crucei s'au vindecat de boale vechi, așa încât dela

(251) **NOUL** 4-4

atelier artistic de fotografie s'a deschis
in casele dlui Hermann,
lângă Hotelul „Central“.

Corăspunde tuturor pretensiunilor moderne, fiind adjustat complet, pentru fotografarea copiilor este specialist. Pregătește cu prețurile cele mai moderate portrete de vizită, cabinet, makart, boduare, până la mărimea naturală.

6 bucăți portrete pe cartă
 de corespondență cu 2 cor.

Recomandându-mă onoratului public și rugându-mă de binevoitorul sprigin rămân cu toată stima * * * * *

MENCZER JÓZSEF fotograf în ORĂȘTIE
 (Lângă Hotel Central).

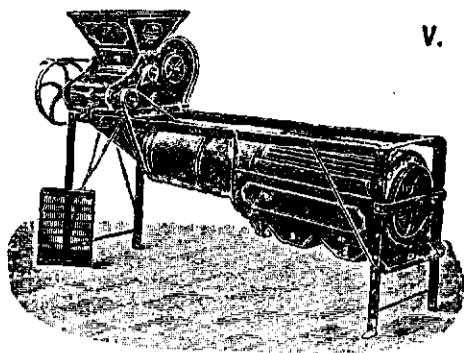
CUMPENE
 pentru **comerțiu, industrie**
 și **economie** solid și exact
 lucrate, oferă spre cumpărare
 I-ma Fabrică de Cumpene Transilvană

VICTOR HESS Sibiu (N.-Szeben)

La cerere se trimite catalog (228)
 40-52 ilustrat gratuit și francat.

CAROL F. JICKELI, Sibiu (Nagy-Szeben).

v.

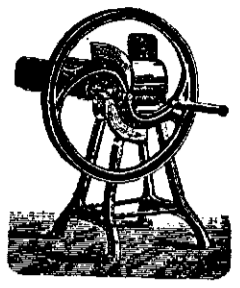
TRIOARE

Tăetoare de pae * * *

* * * Tăetoare de napi

Cuțite pentru tăiat pae

(141) 42-52


~~~~~  
 Toate acestea se află de vânzare la firma sus numită, dela care  
 — la cerere — se poate căpăta informațiuni și preț-curent gratuit.  
 ~~~~~

BANI

Fără spese anticipative!

Imprumut de bani cu amortisare

de **4%**

dela institutele de bani de primul rang din
 Budapesta și străinătate, până la $\frac{3}{4}$ a valorii
 realităților intabulate la locul I. și II. cu
 amortisare dela 15-65 ani.

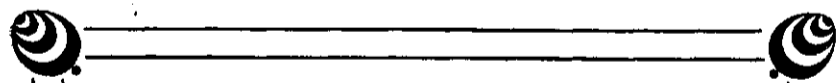
Credif personal! Pentru preoți, militari,
 oficianți de stat și pri-
 vați, negustori, industriași, cu și fără
 giranți pe termen de 1-15 ani; **acurateță, coulanterie și discrețiune.**

Convertire de datorii la bănci și privați.

Noi redactăm și dăm explicațiuni amănunțite despre diferite întreprinderi vechi și noi, prin organe autorizate dăm opinii tehnice și geologice de experți și executăm și finanțarea acestor felii de întreprinderi.

(249) Prefacem întreprinderi existente în societăți pe acții etc. 6-26

MELLER LAJOS és Társa Budapest, VI., Teréz-körut 32.
 (Firmă improtocolată judecătorește).

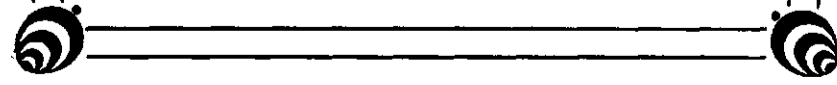
(255) **Cine dorește** 3-10

**a vinde sau a cumpăra. în timpul
 oel mai scurt: Moșii, păduri, băi (mine),
 fabrici, fabrici de țigle, mori joagere,
 neguțatorii complete, căroime, băcării
 de toată mărimea etc. etc. Sau cine
 caută ocupațiuni, servitori, oficii, lu-
 oru se se adreseze la admistrația foii:**

*„Organ special de concentrare a
 anunțurilor de folos general, de pe
 teritorul monarhiei austro-ungare.*

Orăștie Strada Dealului nr. 11.

La epistole e a se atătura o marcă postală de 50 fileri.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

vindecă și înviorază

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune
 rării, că acest aparat

e a se da impreju-
 vindecă boale vechi
 de ani.

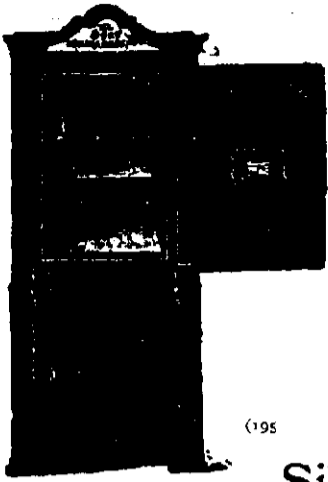
(190) de 20

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuiături de ureche, dătaie de inimă, sgârçiuiri de inimă, asma, ausul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, infuența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreriat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. | **Prețul aparatului mic e 4 cor.**
 folosibil la morburi cari nu sunt | folosibil la copii și femei de
 mai vechi de 15 ani. | constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42 G. colțul
 strada Kálmán.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spagerii

pentru păstrat bani, registre și documente în toate mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică transilvană privilegiată ces. și reg. de case de fer și oțel

alui

R. OSZY

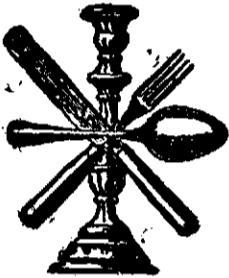
Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3.

Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Cumpănă de gospodărie gratis.

Trimit cu prețuri proverbial de eftine din magazinul meu, peste măsură asortat, *mărfurile mele de argint de Mexico* renumite și plăcute prețutindena pentru bunătatea lor excelentă și anume: 6 bucați cuțite de masă de argint de Mexico, 6 buc. furculițe de argint de Mexico, 6 buc. linguri de argint de Mexico, 12 buc. lingurițe de argint de Mexico

pentru cafea, 6 buc. excelente cuțite pentru desert, 6 buc. excelente furculițe pentru dessert, 1 lingură de argint de Mexico pentru scos supă, 1 lingură de argint pentru scos lapte, 2 bucați sfesnice de masă elegante, pentru salon.

46 buc. laolaltă numai fl. 6.50.

Fiecare cumpărător primește, afară de aceste, în dar o cumpănă de gospodărie, care poate suporta 12½ k'g. și care funcționează corect, despre ce ofer deplină garanță. Cumpănă o primește cumpărătorul absolut gratis. *Argintul de Mexico* este un metal absolut alb (și în lantuu) pentru a cărui durabilitate și excelentă calitate ofer garanță pe 25 ani. Expedarea se face trimițând suma înainte sau cu rambursă din magazinul european.

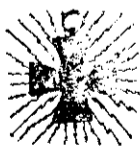
Un aparat american bun pentru fertul grabnic și o cumpănă de casă, gratuită.

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 8-52
Budapesta, VIII. Strada Bezerédi, numărul 3.

Crucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88.503.

Aparatul acesta vin-lângă garanță: reuma, insomnia, epilepsia, ner-tit, clorosa, durerea de tență, influență, pri cum nervi. Bolnavul cel-ce decurs de 44 zile, îi întoarce banii imediat. Celui-ce nu-i mai ajută nimic, să încerce cu aparatul meu; căci sunt convins despre efectul sigur al aparatului meu.

decă și recrează pe asthma (respirația grea), vositatea, lipsa de apedinți, migrena, im-poși tot felul de boale de nu se poate vindeca în

Prețul unui aparat mare 6 cor. || Prețul unui aparat mic 4 cor.

a se folosi la boale de nervi cronice.

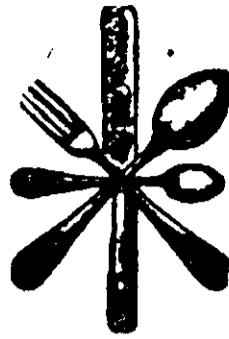
a se folosi la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în patrie și stăinătate:

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 8-52
Budapesta, VIII., Strada Bezerédi, numărul 3.

Cumpărare ocazională!

32 bucați numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei fabrici de obiecte de metal, sunt incredințat să vind marfa acesteia în prețul cu care se face. Spedez dară, până când de-positul sustă, contra ramburs:

6 bucați linguri de supă din cel mai fin argint de gloria, 6 furcuțe (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai fin argint de gloria; 1 sitiță de străcurat laptele și 1 sitiță de străcurat supa. — 32 bucați cari costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuște cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potri-vit dar de cununie, și nu trebuie să lipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Aufferberg's Centrale**

(226) 42-52

Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

Împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai eftine interese, și anume pe termn de 10-70 ani cu 2% - 5%.

Credit personal cu giranți și obligație pe 5-10 ani

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără giranți, pe salare dela K. 1800 mai sus.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

(230) **„PECUNIA”** întreprindere de credit, 42-52

Sibiu (Nagyszeben) Strada Poplăcii nr. 27.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american
Indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar, e durabilă, comodă și corăspunzătoare.

La flecare e de lipsă pentru luminarea chililor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru oficeri la exerciții, pădurarilor și vânătorilor pentru serviciu de noapte e tare acomodată; pentru turiști sunt indispensabile, pentru medici și moașe cu ocasiunea vizitelor de noapte. În fabrice,

mori, pivnițe și deposite unde se păstrează materii explosive, sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea sunt neprețuite. Pentru econoame este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covoare. Pe proprietari și economi îi păzește de alacuri și foc; cu aceasta te poti sui și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 filei subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.

(227)

Se trimite cu rambursă de

42-52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Proféta 5.